

Kultuuriministri 19. märtsi 2019. a määruse nr 9 „Rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetamise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse kultuuriministri 19. märtsi 2019. a määruse nr 9 „Rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetamise tingimused ja kord“ 12. jaanuaril 2024. a jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 09.01.2024, 2.

Eelnõu kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Määruse muutmise eesmärk on laiendada toetuse taotlejate ringi ja seeläbi kasvatada meetme majanduslikku mõju. Kehtiva korra järgi on toetust võimalik taotleda ainult üksiksündmuse korraldamiseks. Muudatusega võimaldatakse toetust taotleda ka sündmuste sarjale, kus kogu majanduslik mõju peab olema vähemalt samaväärne üksiksündmusele kehtestatud majandusliku mõju nõudega.

Kultuuriministeerium arutas meetme tingimusi kultuuri- ja spordivaldkonna esindajatega. Valdkonna ettepanekuna toodi välja võimalus lubada toetust taotleda ka ühe korraldaja poolt läbiviidavatele sündmuste sarjadele. Selline lahendus aitaks suurendada meetme majanduslikku mõju, kuna see tooks Eestisse rohkem väliskülalisi ja kasvataks välistulu. Sündmuste sarjade toetamise võimalusel on ka oluline regionaalpoliitiline mõju. Kuigi mõnes piirkonnas võib puududa taristu ja võimekus suurürituste korraldamiseks, on seal siiski olemas võimalused väiksemamahuliste rahvusvaheliste sündmuste vastuvõtmiseks ja külaliste kõrgel tasemel teenindamiseks. Selline muudatus aitaks suurendada ka kultuurivaldkonna taotlejate arvu.

Meetme senise rakendamise põhjal saab järeldada, et rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetus on olnud riigieelarvele positiivse mõjuga. Toetatud sündmused on toonud iga toetatud euro kohta välisrahalt keskmiselt 1,39 eurot käibemaksutuluna, kusjuures trend on kasvav (2024. aastal juba 1,71 eurot). Taotlusvooru tingimuste kohaselt on miinimumnõue 1,2 eurot. Alates 2018. aastast on meetmest kokku toetatud sündmusi 10,1 miljoni euro ulatuses, mis on Eesti riigile toonud välisrahalt tagasi 13,9 miljonit eurot käibemaksutuluna.

Samuti täpsustatakse eelnõuga toetuse andmise tingimusi, et tagada meetme parem rakendatavus ning vähendada taotlejate ja toetuse saajate halduskoormust. See on kooskõlas valitsusliidu tegevusprogrammiga aastateks 2024–2027, mille eesmärk on vähendada riigipoolset reguleerimist ja halduskoormust.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi spordi spordiosakonna juhataja Margus Klaan (e-post margus.klaan@kul.ee, telefon 628 2328), Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna juhataja Katre Väli (e-post katre.vali@kul.ee, telefon 628 2212) ja õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (e-post kadri.kilvet@kul.ee, telefon 628 2224), kes tegi eelnõu juriidilise ekspertiisi.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 14 punktist.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse § 2 punktis 1 sätestatud rahvusvahelise kultuuri- ja spordisündmuse mõistet. Kehtiva korra järgi käsitatakse sündmusena üksnes üksiksündmust. Muudatusega lisatakse võimalus, et sündmuseks võib olla ka sündmuste sari. Sündmusena mõistetakse seega edaspidi Eestis aset leidvat rahvusvahelisi kaaskorraldajaid, osalejaid ja/või pealtvaatajaid kaasavat üksiksündmust või sündmuste sarja, millel esineb turutõrge ning mille toetamise tulemusena on rahvusvaheliste kaaskorraldajate ja välismaiste toetajate toetuse arvelt tehtavatelt kuludelt ning välisosalejate ja väliskülastajate poolt Eestis tehtud kuludelt riigile laekuv hinnanguline täiendav maksutulu vähemalt võrdne toetuse 1,2-kordse suurusega. Muudatus ei muuda seni kehtinud majandusliku mõju nõuet, vaid laiendab selle kohaldamisala ka sündmuste sarjale.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse määruse §-i 2 punktiga 1¹, millega antakse sündmuste sarja definitsioon. Sündmuste sari on kaks kuni viis ühe valdkonna rahvusvahelist üksiksündmust, mis moodustavad terviku. Iga üksiksündmuse kestus ei tohi ületada kahte nädalat. Kõik üksiksündmused peab korraldama sama isik, kes on määruse § 5 lõikes 1 nimetatud toetuse taotleja. Kõik üksiksündmused peavad toimuma 12 kuu jooksul.

Sündmuste sarja iga üksiksündmus peab olema rahvusvaheline ning omama majanduslikku mõju. Lisaks peab sündmuste sarja kogumajanduslik mõju vastama määruse § 2 punktis 1 sätestatud nõudele, mille kohaselt peab riigile laekuv hinnanguline täiendav maksutulu olema vähemalt võrdne toetuse 1,2-kordse suurusega.

Muudatus loob õigusliku aluse toetuse taotlemiseks ka selliste sündmuste kogumile, mille mõju avaldub tervikuna, mitte üksnes üksiksündmusena. See suurendab paindlikkust toetuste andmisel ja võimaldab Eestisse tuua suurema majandusliku mõjuga rahvusvahelisi kultuuri- ja spordisündmusi.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 5 lõiget 1. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib taotlejaks olla Eestis registreeritud juriidiline isik, ilma välistusteta. Muudatusega täpsustatakse, et taotlejaks ei või olla riigi sihtasutus, riigi osalusel asutatud sihtasutus, kohaliku omavalitsuse sihtasutus ega nimetatud isikute asutatud sihtasutus. Nimetatud isikutele on avalik sektor juba taganud baasrahastuse tegevustoetuste kaudu. Välistuse eesmärk on vältida topeltfinantseerimist ning tagada avalike vahendite jagamise läbipaistvus. Seetõttu on sihtgrupi piiramine otstarbekas ja kooskõlas toetuse eesmärgiga – toetada eelkõige era- ja mittetulundussektoris tegutsevaid korraldajaid.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse määruse § 5 lõike 2 punkti 8 sõnastust. Senine vastavuskontrolli nõue, et taotlejal on projekti elluviimiseks ja haldamiseks vajalik kvalifikatsioon ja kogemus ning õiguslik, organisatsiooniline või tehniline eeldus, asendatakse nõudega, et taotlejal peab olema varasem vähemalt kaheaastane kogemus sündmuste korraldamisel.

Muudatuse eesmärk on tagada, et toetust saavad taotleda korraldajad, kellel on piisav praktiline kogemus rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste läbiviimiseks. Nõue tehakse konkreetsemaks ja mõõdetavamaks, et see oleks selge ja üheselt mõistetav.

Eelnõu punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks määruse § 5 lõige 3. Nõuet, et taotleja ja partner peavad olema suutlikud omafinantseeringut ja mitteabikõlblikke kulusid tasuma, hinnatakse ka

määruse § 12 lõike 2 punkti 5 kohaselt taotluse sisulises hindamises. Kuna tegemist on topeltkontrolliga, ei ole selle nõude säilitamine vastavuskontrollis mõistlik. Muudatuse eesmärk on vältida dubleerimist ning tagada, et rahaline suutlikkus hinnatakse asjakohases kontekstis sisulises hindamises.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse määruse § 6 lõike 3 sõnastust. Kehtiv säte nõuab, et kõik ühe sündmuse raames taotleja poolt kavandatud tegevused esitatakse ühes taotluses ning kui toetust taotletakse rohkem kui ühele tegevusele, tuleb kulude-tulude eelarve esitada iga tegevuse kohta detailselt finantseerijate ja kululiikide lõikes.

Kuna muutub sündmuse definitsioon ning edaspidi on lubatud üksiksündmuste kõrval ka sarjad, kus taotleja võib esitada taotluse mitme seotud üksiksündmuse kohta, täpsustatakse määruuses, et kui toetust taotletakse sündmuste sarjale, tuleb eelarve esitada iga üksiksündmuse kohta detailselt finantseerijate ja kululiikide lõikes.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määruse § 7 lõiget 2 selliselt, et toetuse andja teavitab oma veebilehel vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva nii jooksva taotlusvooru avamisest kui ka eelarvest. Muudatuse eesmärk on tagada taotlejatele parem informeeritus eelarve suuruse ja kättesaadavate vahendite kohta, võimaldades paremat planeerimist ja läbipaistvust.

Eelnõu punktiga 8 tunnistatakse kehtetuks määruse § 7 lõige 4, mis sätestab, et juhul kui sündmus toimub taotluse esitamisele järgneval kalendriaastal, tuleb eelinfo toetuse taotlemise kohta koos prognoositava toetuse vajadusega esitada hiljemalt eelneva kalendriaasta 1. septembriks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Sätte kehtetuks tunnistamine lihtsustab taotlusprotsessi ja kõrvaldab ebaefektiivse kohustuse, mida praktikas ei ole alati võimalik rakendada. Teatud sündmuste korraldamisõigus selgub alles pärast 1. septembrit ning iga-aastaselt toimuvate sündmuste kohta on toetuse andjal vajalik info niigi olemas. Nõude kaotamine vähendab taotlejate halduskoormust ja muudab menetluse paindlikumaks.

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse määruse §-i 7 lõikega 2¹, mille kohaselt taotlusvooru eelarvest kuni 20% eraldatakse kultuurisündmustele. Varasemalt ei ole kultuurisündmustele eraldi eelarvelist osakaalu määratud. Kultuuriministeerium plaanib suurendada kultuurikorraldajate teadlikkust meetmest, et soodustada nende aktiivsemat osalemist taotlusvoorus. Eeldatavasti toob see kaasa kultuurivaldkonna taotlejate arvu kasvu. Selleks, et tagada kultuurisündmustele stabiilsem ja prognoositavam toetus, nähaksegi ette eraldi eelarveline osakaal. 2025. aasta taotlusvoorus eraldati kultuurisündmustele 9% ja spordisündmustele 91% toetusest.

Kui kultuurivaldkonna sündmustele ette nähtud eelarve jääb osaliselt või täielikult kasutamata, võib jaotamata vahendid suunata spordivaldkonna sündmuste toetamiseks. Muudatuse eesmärk on tagada eelarve paindlik jaotamine, et kultuuri- ja spordivaldkonna sündmuste toetamine oleks tõhus ning kasutamata vahendid ei jääks seisma, võimaldades nende rakendamist vajadusel teisele valdkonnale.

Eelnõu punktiga 10 muudetakse määruse § 11 lõiget 1, millega pikendatakse taotluste menetlemise tähtaega. Tähtaja pikendamine on vajalik, kuna taotlusvoor soovitakse avada varem kui eelmistel aastatel. Varasem taotluste esitamine võimaldab toetuse andjal hinnata taotlusi juba enne riigieelarve vastuvõtmist ning teha toetuse eraldamise otsus koheselt pärast riigieelarve vastuvõtmist. Samal ajal saavad taotlejad võimalikult varakult teada oma toetuse

summa, mis võimaldab paremini planeerida tegevusi ja eelarvet. Otsuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta saab teha alles pärast riigieelarve seaduse jõustumist.

Eelnõu punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks määruse § 12 lõike 1 punkt 4. Senine säte näeb ette, et hindamiskomisjoni liikmete hulgas osaleb Kultuuriministeeriumi õigus- ja haldusosakonna esindaja. Nõue tunnistatakse kehtetuks, kuna pärast aastaid meetme rakendamist puudub praktiline vajadus, et jurist peaks komisjoni töös osalema. Muudatuse eesmärk on lihtsustada hindamiskomisjoni koosseisu säilitades hindamise kvaliteedi.

Eelnõu punktiga 12 muudetakse määruse § 12 lõike 1 punkti 5 sõnastust parandades asutuse nime. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse uus nimi on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus. Muudatuse eesmärk on tagada määruses viidete täpsus ja õiguslik korrektsus.

Eelnõu punktidega 13 ja 14 muudetakse määruse § 17 lõikeid 1 ja 2, jättes välja nõude, et toetuse saaja peab makse saamiseks esitama ettemakse prognoosi ja maksetaotluse. Muudatuse põhjendus on see, et maksetaotluste esitamise vajadus praktikas puudub. Meetme rakendamine on näidanud, et toetuse saajad soovivad toetust saada esimesel võimalusel, et katta ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud kulusid. Maksetaotluse küsimine ja esitamine on väljamaksete tegemise perioodi põhjendamatult pikendanud ning ei anna toetuse andjale olulist lisandväärtust. Lõike muutmine kõrvaldab ebaefektiivse kohustuse ning vähendab toetuse saajate halduskoormust, muutes väljamaksete menetluse operatiivsemaks ja taotlejasõbralikumaks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vähese tähtsusega abi ja grupierandiga hõlmatud riigiabi puudutavad sätted on Euroopa Liidu vastava regulatsiooniga kooskõlas.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõus kajastatud määruse muudatusi ja selle mõjusid on selgitatud seletuskirja punktides 1 ja 2. Muudatused parandavad ka üleüldist õigusselgust. Eelnõu punktidega 8, 13 ja 14 vähendatakse taotlejate ja toetuse saajate halduskoormust. Mõju muudele valdkondadele ega ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eelnõu rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõus kavandatud määruse muudatuste rakendamisega ei kaasne Kultuuriministeeriumile täiendavaid tegevusi ega lisakulutusi töökoormuse kasvuga seoses. Kuigi prognoositakse taotluste arvu kasvu, ei suurene sellest tulenevalt märkimisväärselt ministeeriumi ametnike töökoormus.

Kui meetme senine eelarve 2 miljonit eurot suureneb 2 miljoni euro võrra, kaasneb eelnõu rakendamisega riigile lisakulu. Samas prognoosime ka lisanduvat tulu. Kui senine 2 miljoni euro suurune meede on toonud riigile ligikaudu 2,4 miljonit eurot maksutulu aastas, siis eelarve kahekordistamisega 4 miljoni euron on oodata vähemalt 4,8 miljoni euro suurust maksutulu aastas. Seega suureneb riigi tulubaas vähemalt 0,4 miljoni euro võrra.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koostöölastatakse Rahandusministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning arvamust küsitakse Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuselt ja Eesti Olümpiakomiteelt.